

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia Unii Europejskiej dla regionu Dunaju”

COM(2010) 715 wersja ostateczna

(2011/C 248/14)

Współsprawozdawca: **Etele BARÁTH**

Współsprawozdawca: **Mihai MANOLIU**

Dnia 8 grudnia 2010 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia Unii Europejskiej dla regionu Dunaju”

COM(2010) 715 wersja ostateczna.

Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 31 maja 2011 r.

Na 472. sesji plenarnej w dniach 15–16 czerwca 2011 r. (posiedzenie z 16 czerwca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 150 do 3 – 20 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny jednoznacznie i zdecydowanie popiera nowe makroregionalne podejście Unii Europejskiej i opracowanie w tym kontekście europejskiej strategii dla regionu Dunaju. Jako instytucjonalny przedstawiciel europejskiego zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, EKES pragnie odegrać determinującą rolę w opracowaniu i realizacji tej strategii, zwłaszcza poprzez przewidziane w planie działania tej strategii forum społeczeństwa obywatelskiego.

1.2 Nie od dziś znane jest zainteresowanie EKES-u regionem Dunaju i jego zaangażowanie w kwestie z nim związane. W ostatnich latach Komitet przyjął już bowiem liczne dokumenty na temat różnych dziedzin, zwłaszcza transportu i ochrony środowiska naturalnego. Można np. przywołać opinię ECO/277, w której jasno pokazuje się, dlaczego zdaniem EKES-u tak ważne jest opracowanie strategii dla regionu Dunaju.

1.3 Komitet uważa, że przy opracowywaniu strategii dla regionu Dunaju należy uwzględnić znaczenie tej rzeki dla kształtowania wspólnej, „dunajskiej” świadomości i tożsamości, w których znaczącą rolę odgrywają dialog międzykulturowy i solidarność. To regionalny wkład w kształtowanie się wspólnej europejskiej świadomości.

1.4 EKES wyraża nadzieję, że jego zalecenia będą odpowiednio odzwierciedlać zaangażowanie i zdecydowane poparcie dla strategii, zarówno ze strony Komitetu, jak i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego. EKES oczekuje, że dzięki realizacji strategii i planu działania, a także przy pomocy zastosowanego systemu zarządzania, konkretnie przyczyni się ona do poprawy warunków życia i pracy wszystkich obywateli regionu Dunaju – który jest dla Komitetu „zwierciadłem Europy” – a także do zmniejszenia dysproporcji między

tych regionem, a najbardziej rozwiniętymi regionami Unii. Komitet oczekuje również, że realizacja strategii uwzględni wymogi ochrony środowiska naturalnego, zapewni zachowanie zasobów wodnych i wzmocni ochronę walorów kulturowych regionu.

1.5 Należy zauważyć, że choć ostatnie rozszerzenia Unii Europejskiej przesunęły jej centrum geograficzne na wschód, to gospodarczy środek ciężkości nadal leży w Europie Zachodniej. Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna – kluczowy element strategii dla regionu Dunaju i planu działania – oraz praktyczne pomysły wspierające jej wdrażanie odpowiednio przyczyniają się do usunięcia tej rozbieżności. Zdaniem EKES-u nowe makroregionalne podejście posłuży za wzór do naśladowania dla wielu innych regionów UE.

1.6 Komitet uważa, że strategia i plan działania mają charakter otwarty i że jest w nich miejsce na postulaty wszystkich stron. Duże znaczenie przypisuje się w nich kwestiom społecznym, gospodarczym i związanym ze środowiskiem naturalnym. Odpowiednio odzwierciedlają one także zalecenia organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Skuteczność strategii zależy od tego, czy będzie ona systematycznie przedkładała podejście zintegrowane i zrównoważone nad podejście sektorowe. EKES zaleca, by strategia przyczyniła się do zagwarantowania uprzywilejowanego traktowania grup społecznych w najtrudniejszym położeniu i uwzględniała instrumenty walki z ubóstwem.

1.7 Komitet uważa, że strategia odzwierciedla nową, opracowywaną obecnie politykę UE na poziomie makroregionalnym, przez co przyczynia się do harmonizacji działania systemów współpracy już funkcjonujących w regionie na różną skalę i w różnych dziedzinach, oraz do poprawy ich skuteczności i zapobiegania ich pokrywaniu się. Należy ją jednak lepiej zharmonizować z nowymi kierunkami polityki spójności.

1.8 EKES sądzi, że zastosowany system zarządzania strategią musi być jasny, prosty i przejrzysty i umożliwiać pomyślne podążanie do celu. EKES zamierza ułatwić wykorzystanie w pełni możliwości oferowanych przez traktat lizboński i systematycznie stosować zasadę demokracji uczestniczącej oraz skutecznie przyczynić się do realizacji planu działania. Ważnym warunkiem powodzenia jest włączenie wszystkich podmiotów i zachęcenie ich do aktywnego udziału z zastosowaniem zasady partnerstwa, czuwanie nad elastycznością i dokonywanie okresowych przeglądów. W tym kontekście EKES z zadowoleniem przyjmuje ideę forum społeczeństwa obywatelskiego na rzecz regionu Dunaju, które zgodnie z planem działania ma odegrać kluczową rolę dla Komitetu i podobnych mu instytucji na szczeblu krajowym.

1.9 Zdaniem EKES-u strategia – jako polityka rozwoju makroregionalnego – bardzo znacząco przyczyni się do pogłębienia procesu integracji europejskiej, zwłaszcza w ramach strategii „Europa 2020” (na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu) i do przybliżenia do Unii Europejskiej sześciu położonych w tym regionie krajów trzecich, wspierając ich aspiracje do integracji.

1.10 Przygotowanie tej strategii przez Komisję nie oznacza, że region Dunaju zostanie potraktowany w specjalny sposób, choć może ona przyspieszyć postęp w polityce makroregionalnej UE. W związku z tym strategia nie może zostać strategią „trzech nie”, mimo następujących kwestii:

- 1) W ramach strategii nie przewiduje się żadnej nowej pomocy Europy. Choć istnieje możliwość uruchomienia dodatkowych funduszy przez region na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym lub pochodzących z sektora prywatnego, należy skupiać się raczej na lepszym wykorzystaniu istniejących środków.
- 2) EKES obserwuje poprawę polegającą na koordynacji środków finansowych na drodze do osiągnięcia określonych celów. Umożliwi ona, dzięki ciągłemu przeglądowi, odblokowanie nowych możliwości finansowania. Zaleca ustanowienie specjalnego funduszu.
- 3) Strategia nie wymaga żadnych zmian w przepisach UE, które obowiązują przecież w 27 państwach członkowskich, a nie tylko w jednym makroregionie. Komitet zaleca jednak, jak podkreślał już w opinii w sprawie strategii na rzecz Morza Bałtyckiego⁽¹⁾, by wzmocnić zasoby służb Komisji i zapewnić w ten sposób odpowiednią obsługę strategii.
- 4) EKES uważa, że w stosownych przypadkach zainteresowane strony mogłyby wprowadzić zmiany do pogłębionej współpracy terytorialnej na poziomie regionalnym, krajowym lub na innych poziomach; umożliwiłyby one uwzględnienie niektórych konkretnych celów.
- 5) Strategia nie ustanawia dodatkowych struktur, które istotnie różniłyby się od struktur już działających w UE. Jej wdrażaniem zajmują się nowe w regionie struktury koordynacji i funkcjonujące już organy; ich działania powinny jak najlepiej się uzupełniać.
- 6) Zdaniem EKES-u należy jak najbardziej zmniejszyć obciążenia administracyjne; utworzyć grupę naukową mającą przeanalizować i przebadać z naukowego punktu widzenia kwestie związane ze strategią dla regionu Dunaju. Konieczne będzie wprowadzenie systemu stypendiów by wesprzeć prace tej grupy.

2. Strategia Unii Europejskiej dla regionu Dunaju: uwagi ogólne

2.1 EKES stwierdza, że w regionie Dunaju zaszły poważne zmiany – znaczna część dorzecza tej rzeki jest obecnie obszarem należącym do Unii Europejskiej. Przed regionem otwierają się nowe perspektywy, zarówno by sprostać pojawiającym się wyzwaniom, jak i by wykorzystać potencjał regionu. Można wzmocnić rozwój społeczno-gospodarczy, konkurencyjność, zarządzanie środowiskiem i oszczędny energetycznie wzrost gospodarczy, a także zwiększyć bezpieczeństwo i zmodernizować korytarze transportowe.

2.2 Celem strategii⁽²⁾ jest rozwój kultury społecznej i ogromnego potencjału gospodarczego regionu oraz poprawa warunków w zakresie ochrony środowiska, poprzez ustanowienie ram długoterminowej współpracy obejmujących szereg różnych kwestii.

2.3 EKES uważa, że strategia Unii Europejskiej dla regionu Dunaju odegra pierwszoplanową rolę w ulepszeniu zrównoważonego transportu, połączeniu systemów energetycznych, ochronie środowiska naturalnego, zachowaniu zasobów wodnych i poprawie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Komitet sądzi także, że dodatkową wartością dodaną tej strategii będzie dbałość o spójność między różnymi dziedzinami polityki i zwiększona koordynacja uczestniczących w niej państw, a także zdefiniowanie zintegrowanego podejścia do zrównoważonego rozwoju.

2.4 Region Dunaju to obszar historyczny, społeczny, gospodarczy i użytkowy leżący w dorzeczu tej rzeki. W strategii poszerza się to podejście, by w sposób zintegrowany przeanalizować priorytety. Niezbędne w tym kontekście jest ustanowienie powiązań między mieszkańcami regionu, ich opiniami i potrzebami. Wszyscy obywatele regionu powinni do 2020 r. mieć w nim lepsze perspektywy w zakresie szkolnictwa wyższego i zatrudnienia, a także cieszyć się większym dobrobytem. Dzięki nadaniu zrównoważonemu wzrostowi gospodarczemu charakteru priorytetu, strategia dla regionu Dunaju będzie mogła znacznie przyczynić się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”.

⁽²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia Unii Europejskiej dla regionu Dunaju” (SEC(2010) 1489 wersja ostateczna), (SEC(2010) 1490 wersja ostateczna), (SEC(2010) 1491 wersja ostateczna).

⁽¹⁾ Dz.U. C 339/07 z 14.12.2010, s. 29.

2.5 EKES wyraża nadzieję, że w obliczu braku nowych funduszy na wdrożenie strategii, w bieżącym roku budżetowym państwa regionu Dunaju zharmonizują przyjmowane programy, co przyczyni się do zwiększenia oddziaływania przeznaczonych dla tego regionu 100 mld euro. W tym celu ważne jest określenie synergii i porozumień, np. w kwestii opracowania najnowszych technologii ekologicznych oraz współpracy w celu lepszej harmonizacji środków i ich finansowania, by zwiększyć skutki na tym terenie i uniknąć fragmentacji.

2.6 Ze względu na obecne możliwości finansowe, Komitet zwraca uwagę na potrzebę racjonalizacji i wyboru ograniczonej liczby projektów, a także przeprowadzenia analizy skuteczności. Do wsparcia współpracy gospodarczej i finansowej niezbędne są konkretne środki oraz zastosowanie odpowiednich gwarancji między zainteresowanymi stronami.

2.7 Na poziomie politycznym, EKES nie wyklucza możliwości realizacji omawianej strategii dla regionu Dunaju pod postacią procesu, którego wdrażanie wymagać będzie elastyczności, regularnego przeglądu, a także – w stosownych przypadkach – przyznania dodatkowych zasobów finansowych i innych.

2.8 Zdaniem EKES-u centralnym elementem strategii jest jej spójność z przepisami i działaniami Unii. Należy wciąż niwelować różnice we wdrażaniu oraz eliminować praktyczne i organizacyjne trudności powodujące osiągnięcie niedostatecznych rezultatów. „Pogłębiony wymiar terytorialny” przyczyni się do skoordynowanej współpracy, ustanowienia zasad organizacji i koordynacji w unijnych przepisach i praktycznego wdrożenia zobowiązań prawnych Unii, zwłaszcza w kwestii jednolitego rynku i środowiska naturalnego. Mógłby stać się zwiasnutem „wzmocnionej współpracy”.

2.9 EKES stoi na stanowisku, że strategia Unii Europejskiej dla regionu Dunaju powinna zostać elementem strategii „Europa 2020”, która jest głównym zobowiązaniem Unii na rzecz innowacyjnego i trwałego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Mógłby to być precedens dla innych strategii regionalnych.

2.10 Komitet uważa, że współpraca regionalna w obszarze Dunaju przyczynia się do realizacji pięciu głównych celów strategii „Europa 2020”: promocji zatrudnienia; poprawy warunków dla innowacji, badań i rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem promowania najnowszych technologii; wypełnienie celów w zakresie zmian klimatycznych i energii; poprawę poziomu edukacji; promowanie włączenia społecznego, szczególnie poprzez ograniczenie ubóstwa i stawienie czoła wyzwaniom wynikającym ze starzenia się społeczeństwa.

3. Strategia Unii Europejskiej dla regionu Dunaju: przesłania, wyzwania i problemy

3.1 Wydarzenia, jakie miały miejsce w Europie Środkowej w 1989 r. rozpoczęły proces głębokich przemian społecznych. Należy uważnie obserwować rozwój sytuacji, jako że w regionie Dunaju leżą kraje członkowskie, które w różnym czasie przystąpiły do Unii, a także kraje kandydujące i kraje trzecie. EKES zauważa, że choć większość tych krajów boryka się

z podobnymi problemami, to nie posiadają one takich samych zasobów. Wymiana sprawdzonych rozwiązań z zakresu administracji to ważny czynnik zagwarantowania bezpieczeństwa w regionie i wzmocnienia jego integracji w Unii.

3.2 EKES jest całkowicie świadomy ogromnych dysproporcji gospodarczych, społecznych i terytorialnych, jakie występują w regionie Dunaju. Mamy do czynienia z uderzającymi różnicami pomiędzy najbardziej konkurencyjnymi a najbiedniejszymi regionami, najlepiej i najgorzej wykształconą ludnością oraz najwyższym i najniższym poziomem życia.

3.3 Z możliwości stwarzanych przez strategię „Europa 2020” powinny skorzystać szczególnie społeczności marginalizowane (zwłaszcza Romowie, których większość mieszka w tym regionie). Można zniwelować dysproporcje w zakresie edukacji i rynku pracy. Region Dunaju może stać się obszarem bezpiecznym, gdzie odpowiednio traktowane są zagadnienia związane z konfliktami, marginalizacją i przestępczością. Należy ustanowić powiązania między mieszkańcami regionu, ich światopoglądem i potrzebami. W swojej opinii w sprawie strategii Unii Europejskiej dla regionu Dunaju ⁽³⁾ EKES zalecił już utworzenie dunajskiego forum biznesowego, z udziałem podmiotów społecznych i gospodarczych, jako narzędzia ważnego dla współpracy oraz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w regionie Dunaju.

3.4 Główne przesłania zawarte w proponowanej strategii Unii Europejskiej na rzecz regionu Dunaju są następujące:

- 1) strategia jest pozytywną inicjatywą mającą na celu utrwalenie integracji tego regionu w UE;
- 2) państwa członkowskie i kraje trzecie (włącznie z krajami kandydującymi lub potencjalnymi kandydatami) angażują się na najwyższym szczeblu politycznym;
- 3) kluczową rolę do odegrania w ułatwieniu tego procesu ma Komisja;
- 4) można znacznie poprawić wykorzystanie istniejących funduszy na rzecz realizacji celów strategii;
- 5) strategia musi spowodować widoczną i konkretną poprawę dla regionu i jego mieszkańców.

3.5 EKES uważa, że strategia dla regionu Dunaju musi przede wszystkim sprostać stojącym przed nią, wielkim wyzwaniom:

— **Mobilność:** mimo że Dunaj jest ważnym korytarzem trans-europejskiej sieci transportowej, nie wykorzystuje się całego potencjału rzeki. W tym kontekście należy w większym stopniu rozważyć, jak można zaradzić znanym fizycznym

⁽³⁾ Dz.U. C 48/02 z 15.2.2011, s. 2.

i organizacyjnym (konwencja belgradzka) wąskim gardłem związanym z Dunajem, z uwzględnieniem krajowych postanowień i wymogów dotyczących ochrony przyrody i środowiska. Szczególnie potrzebne jest też rozwijanie transportu intermodalnego oraz modernizacja i rozbudowa infrastruktury w węzłach transportowych, takich jak porty śródlądowe. Zdaniem EKES-u ogromne znaczenie ma poprawa warunków mobilności pracowników i zapewnienie swobodnego przepływu usług.

— **Energia:** ceny energii w regionie w ujęciu relatywnym są wysokie. Rozdrobnienie rynków powoduje wysokie koszty i ograniczenie konkurencji. Poziom bezpieczeństwa energetycznego w regionie jest niski. Kluczowe znaczenie ma poprawa wydajności energetycznej, w tym oszczędność energii i większe wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii. Państwa uczestniczące we wdrażaniu strategii powinny odegrać wiodącą rolę w opracowywaniu europejskiej polityki sąsiedztwa gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne.

— **Środowisko naturalne:** region Dunaju ma duże znaczenie jako międzynarodowe dorzecze i korytarz ekologiczny. Wymaga to regionalnego a zarazem globalnego podejścia do ochrony przyrody, planowania przestrzennego i gospodarki wodnej. Należy zwrócić uwagę na postulaty społeczne i przeanalizować wpływ, jaki na środowisko naturalne wywierają sieci transportu, ośrodki turystyczne i niektóre z nowych zakładów energetycznych. Ważne jest także uwzględnienie programu Natura 2000. Sporty wodne i zrównoważona turystyka wodna, jak również wychowanie w poszanowaniu wody i przyrody to kluczowe elementy, które należy uwzględnić podczas opracowywania zielonych korytarzy. **Znaczne zagrożenia:** powódzie, susze i niewielkie lub duże awarie przemysłowe powodujące uwolnienie zanieczyszczeń nie są rzadkością. Zapobieganie takim wydarzeniom, gotowość na nie i skuteczne reagowanie wymagają intensywnej współpracy i wymiany informacji.

— **Kwestie społeczno-ekonomiczne:** w regionie Dunaju występują nie tylko duże różnice kulturowe i językowe, ale także znaczne dysproporcje społeczno-gospodarcze. Są w nim położone zarówno jedne z najbardziej rozwiniętych, jak i najuboższe regiony UE. Można zaobserwować braki w dziedzinie kontaktów i skutecznej współpracy, zarówno w wymiarze finansowym, jak i instytucjonalnym. Odsetek osób z wyższym wykształceniem w regionie Dunaju jest niższy od średniej dla UE-27. W regionie występuje duża mobilność, a osoby najlepiej wykształcone często z niego wyjeżdżają w poszukiwaniu lepszych warunków społeczno-gospodarczych.

— **Bezpieczeństwo oraz poważna i zorganizowana przestępczość:** w tej dziedzinie utrzymują się istotne problemy. Niektóre kraje borykają się z problemami handlu ludźmi i przemytu towarów. Korupcja podkopuje zaufanie opinii publicznej i hamuje rozwój gospodarczy i społeczny.

3.6 EKES uważa także, że przed regionem Dunaju otwierają się nadzwyczajne perspektywy w zakresie stosunków handlowych, potencjału rozwoju systemu edukacyjnego na bazie solidnej infrastruktury lokalnej uwzględniającego przyszłe

potrzeby rynku pracy oraz ogromnego potencjału związanego z bogactwem kulturowym, etnicznym i społecznym regionu. Żadna inna rzeka nie płynie przez tyle wspaniałych stolic. W regionie znajdują się także unikalne atrakcje turystyczne. To samo dotyczy wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Ze względu na bogate dziedzictwo naturalne regionu Dunaju we wszystkich projektach rozwojowych trzeba nadać pierwszorzędne znaczenie kryterium zrównoważonego rozwoju.

3.7 Działania związane z innowacją, turystyką, społeczeństwem informacyjnym, potencjałem instytucjonalnym i marginalizowanymi społecznościami dadzą pozytywne efekty pod warunkiem, że zostaną przeprowadzone wspólnie. EKES jest przekonany, że warunkiem skutecznej poprawy jest komunikacja i przejrzystość, a także skoordynowanie planowania, finansowania i wdrażania.

3.8 Rynek charakteryzuje się rażącymi brakami wywołanymi przez czynniki zewnętrzne, których skutkiem jest brak inwestycji transgranicznych. Należy opracować duże projekty i wdrożyć je w sposób trwały i skuteczny, dzieląc się związanymi z nimi kosztami i zyskami.

3.9 Region Dunaju potrzebuje odpowiednich sieci wewnętrznych lub wiążących go z innymi regionami Europy lub świata. Nie należy izolować żadnego obszaru. Poprawa szlaków komunikacyjnych łączących północ UE z południem oraz umożliwienie dostępu do basenu Morza Śródziemnego państw pozbawionym dostępu do morza zintensyfikuje współpracę państw UE z krajami nienależącymi do Unii. EKES ponawia wcześniejsze apele poczynione w tym celu przez wspólne komitety konsultacyjne z Rumunią (2002, 2005) i z Byłą Jugosłowiańską Republiką Macedonii (2010). Można zaobserwować wciąż liczne braki i wady infrastruktury energetycznej i transportowej, spowodowane niedostateczną wydolnością i jakością lub pozostawiającym wiele do życzenia utrzymaniem. EKES zwraca się do Komisji i do organów krajowych, by opracowały, z udziałem społeczeństwa obywatelskiego, propozycje wyeliminowania tych braków i wad. Należy także zacieśniać więzi międzyludzkie, zwłaszcza poprzez kulturę i turystykę.

3.10 Zasoby środowiska naturalnego są wspólnym dobrem, do którego nie stosują się granice ani interesy krajowe poszczególnych krajów regionu. Działalność człowieka ma na nie coraz większy wpływ. Kluczowe znaczenie ma współpraca, bez której brak działania jednej strony może szybko zniszczyć osiągnięte przez drugą stronę pozytywne wyniki. Należy więc wzmocnić funkcjonujące już struktury współpracy.

3.11 W strategii ⁽⁴⁾ proponuje się **plan działania** ⁽⁵⁾, w który muszą intensywnie zaangażować się kraje i zainteresowane podmioty. Kładzie się także nacisk na zintegrowane podejście

⁽⁴⁾ Strategia Unii Europejskiej dla regionu Dunaju jest zawarta w dwóch dokumentach: 1) w komunikacie Komisji Europejskiej do innych instytucji UE i 2) w dołączonym do komunikatu i uzupełniającym go planie działania.

⁽⁵⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia Unii Europejskiej dla regionu Dunaju”, (COM(2010) 715 wersja ostateczna), (SEC(2010) 1489 wersja ostateczna), (SEC(2010) 1490 wersja ostateczna), (SEC(2010) 1491 wersja ostateczna).

opierające się na obszarze i odpowiednich powiązaniach obszarów miejskich i wiejskich. Korzystny wpływ na spójność terytorialną – będącą oczywiście celem Unii – mają równy dostęp do infrastruktury i usług oraz porównywalne warunki życia.

3.12 W ramach planu działania Komisja, w partnerstwie z państwami członkowskimi, regionami i innymi zainteresowanymi podmiotami, wybrała projekty⁽⁶⁾ przynoszące bezpośrednie, konkretne korzyści dla mieszkańców regionu i oddziaływujące na makroregion lub znaczną jego część.

3.13 Zdaniem EKES-u, projekty powinny w związku z tym wspierać zrównoważony rozwój i obejmować po kilka regionów lub krajów. Powinny także być spójne i sprzyjać sobie nawzajem, przynosząc rozwiązania z korzyścią dla wszystkich, oraz realistyczne (wykonalne pod względem technicznym i finansowym).

3.14 Komitet popiera podział zasadniczych kwestii na cztery „filary”, obejmujące wszystkie obszary priorytetowe i wymagające działań. Są to:

- 1) *lepsze połączenie regionu Dunaju ze światem* poprzez poprawę mobilności i multimodalności, żeglugę śródlądową, połączenia drogowe, kolejowe i lotnicze, by promować zrównoważoną energetykę i propagować kulturę, turystykę i kontakty międzyludzkie;
- 2) *ochrona środowiska w regionie Dunaju*: przywracanie i utrzymanie wysokiej jakości wód, zarządzanie zagrożeniami dla środowiska, ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazów oraz jakości powietrza i gleb;
- 3) *budowanie dobrobytu w regionie Dunaju* dzięki rozwijaniu społeczeństwa opartego na wiedzy poprzez badania, edukację i technologie informacyjne, wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym rozwój klastrów oraz inwestowanie w ludzi i umiejętności;
- 4) *zwiększanie potencjału regionu Dunaju* poprzez rozwijanie potencjału instytucji i współpracy pomiędzy nimi, współpracę na rzecz bezpieczeństwa oraz zwalczanie zorganizowanej i poważnej przestępczości.

3.15 EKES sądzi, że z punktu widzenia interesów makroregionalnych, głównym celem rozwijającego i wzbogacającego się regionu Dunaju musi być przede wszystkim skoordynowany rozwój szlaków transportowych na osi północ-południe, brakującej infrastruktury energetycznej i powiązanych sieci. Jeżeli jednak rozwój Dunaju ma zmierzać w kierunku uczynienia z rzeki osi transportowej, Komitet opowiada się za wdrożeniem planu ochrony zlewni i dopływów. W strategii proponuje się także utworzenie sieci MŚP z krajów położonych w regionie

⁽⁶⁾ Propagowanie idei dunajskiego forum obywatelskiego, które byłoby filarem wkładu społeczeństwa obywatelskiego w strategię.

Dunaju oraz stawia się za cel usunięcie przeszkód dla współpracy, w oparciu o zieloną gospodarkę, sieć naukowców i kształcenie, włącznie z kształceniem zawodowym.

4. Zagadnienia związane z finansowaniem, prawodawstwem UE i strukturami instytucjonalnymi Unii

4.1 Celem strategii jest jak najlepsze wykorzystanie dostępnych zasobów, poprzez spójne wysiłki, zwłaszcza w kwestii działań i finansowania. Działania uzupełniają się. Wszystkie zainteresowane podmioty powinny dopełniać swoich obowiązków. Wzmocniony wymiar terytorialny umożliwi przyjęcie zintegrowanego podejścia, znacznie poprawi koordynację polityki różnych sektorów i przyczyni się do utworzenia i poszerzenia, na skalę makroregionalną, europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej (EUWT).

4.2 Zdaniem EKES-u taką nową formą zinstytucjonalizowanej współpracy na skalę makroregionalną, która może zostać wzmocniona za pomocą ewentualnych zmian w przepisach danego regionu, mogłaby być grupa robocza wysokiego szczebla, wraz z koordynatorami odpowiedzialnymi za poszczególne kwestie, powstała w celu opracowania przepisów i określenia najważniejszych zagadnień.

4.3 W odpowiednich przypadkach i zgodnie z ogólnymi ramami, wdrożenie strategii zależy od uruchomienia istniejących funduszy i uzgodnienia ich z celami. Wyasygnowano już znaczne sumy w ramach licznych programów Unii (uruchomiono np. 100 mld euro z funduszy strukturalnych na lata 2007–2013, uzgodniono także przeznaczenie znacznych funduszy w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej IPA i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa ENPI).

4.4 EKES pragnie zwrócić uwagę na fakt, że reorganizacja środków może mieć miejsce tylko na podstawie analizy skuteczności dowodzącej, że na przesunięciu środków z innych dziedzin skorzysta ogół społeczeństwa.

4.5 Zdaniem EKES-u należy zwrócić baczność uwagę na środki finansowe łączące dotacje z pożyczkami. Można także uruchomić zasoby krajowe, regionalne i lokalne. Kwestia dostępu do finansowania pochodzącego z różnych źródeł, szczególnie publicznych i prywatnych poniżej szczebla UE, ma zasadnicze znaczenie. Poza staraniami o bardziej skuteczne wykorzystanie zasobów, należy zwrócić uwagę na dywersyfikację ryzyka.

4.6 EKES sądzi, że koordynacja działań należy do Komisji. Państwa członkowskie natomiast, po konsultacjach z Komisją, z agencjami i z odpowiednimi organami regionalnymi, muszą odpowiadać za koordynację wszystkich dziedzin priorytetowych.

4.7 EKES jest głęboko przekonany, że wdrożenie działań zależy od wszystkich podmiotów, na szczeblu krajowym, regionalnym, gminnym i lokalnym. Działania (określające cele, do których się dąży) muszą przyjąć formę konkretnych projektów (dokładnie opisanych, zarządzanych przez kierownika projektu, opatrzonego kalendarzem działań i dysponujących funduszami).

4.8 Komitet ma nadzieję, że strategia przyniesie ze sobą trwałe ramy strategicznej integracji i spójnego rozwoju regionu Dunaju oraz określi działania priorytetowe mające na celu uczynienie z tego obszaru regionu Unii na miarę XXI wieku. Strategii muszą towarzyszyć wysiłki oraz kampanie informacyjne i promujące w ilości wystarczającej do obszernego propagowania jej celów oraz praktycznego wdrażania.

Bruksela, 16 czerwca 2011 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

ZAŁĄCZNIK

do opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Następująca poprawka, która uzyskała poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, została odrzucona w trakcie debaty:

Punkt 3.8 — poprawka 4 zgłoszona przez Lutza Ribbego

Zmienić

Rynek charakteryzuje się rażącymi brakami wywołanymi przez czynniki zewnętrzne, których skutkiem jest brak inwestycji transgranicznych. Należy opracować duże projekty i wdrożyć je w sposób trwały i skuteczny, dzieląc się związanymi z nimi kosztami i zyskami.

Uzasadnienie

1) Nie ulega wątpliwości, że także duże projekty są pilnie potrzebne w regionie Dunaju, przy czym nie jest jasne, co pod tym pojęciem należy rozumieć. Ponieważ jednak w punkcie 3.9 wspomina się konkretnie o takim wielkim projekcie, w zasadzie „megaprojekcie”, EKES powinien zachować ostrożność i nie stwarzać wrażenia, że jest zdania, iż właśnie duże projekty, takie jak opisany w punkcie 3.9, są siłą napędową rozwoju.

Małe i średnie projekty nadają się znacznie lepiej do tworzenia nowych miejsc pracy, a jednocześnie są zgodne z celami zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Na przykład w Bułgarii nałożono obecnie ograniczenia na rozwój wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, ze względu na niedostateczne możliwości sieci energetycznych. Inwestowanie w nowe koncepcje wytwarzania energii mogłoby okazać się pomocne, jednak prawdopodobnie nie to miano tutaj na myśli.

2) Nie jest jasne, co współsprawodawcy mają na myśli, mówiąc o „dzieleniu się kosztami i zyskami”. Kto ma ponosić koszty dużych projektów i kto ma dzielić się zyskami?

Wynik głosowania

Za: 68
Przeciw: 71
Wstrzymało się: 26
